

Praktyczny biuletyn dla sędziów

Andrzej Antkiewicz

SĘDZIA SĄDU REJONOWEGO W GRUDZIĄDZU

O problemach w orzekaniu w sprawach o zasiedzenie służebności gruntowej o treści służebności przesyłu ze względu na opieszałość Trybunału Konstytucyjnego

Według jednolitego do niedawna orzecznictwa Sądu Najwyższego dopuszczalne jest na podstawie art. 292 w zw. z art. 285 k.c. stwierdzenie zasiedzenia na rzecz Skarbu Państwa (jeśli termin zasiedzenia upłynął przed dniem 1 lutego 1989 r.) lub przedsiębiorcy przesyłowego – jako użytkownika wieczystego nieruchomości gruntowej, służebności gruntowej o treści odpowiadającej w obecnym stanie prawnym służebności przesyłu, polegającej na zapewnieniu na czas nieokreślony dostępu do linii elektrycznych lub gazowych stanowiących aktualnie własność przedsiębiorstwa przesyłowego, celem ich wymiany i modernizacji, w sytuacji, w której nie wydano decyzji na podstawie art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 1958 roku o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości¹, art. 70 ust. 1 ustawy z dnia 29 kwietnia 1985 r. o gospodarce gruntami i wywłaszczeniu nieruchomości² (art. 75 ust. 1 wg oznaczenia w tekście pierwotnym ustawy) lub art. 124 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami³. Wynika to m.in. z uchwały Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2003 r.⁴,

wyroku tegoż Sądu z dnia 25 stycznia 2006 r.⁵, postanowienia SN z dnia 8 września 2006 r.⁶, a także dalszego orzecznictwa powołanego np. w uzasadnieniu wyroku SN z dnia 12 grudnia 2008 r.⁷ i uzasadnieniu postanowienia SN z dnia 23 września 2010 r.⁸, a także uzasadnienia uchwały składu siedmiu sędziów SN z dnia 8 kwietnia 2014 r.⁹ i powołanego tam orzecznictwa. Stanowisko takie ugruntowało się mimo wprowadzenia instytucji służebności przesyłu do polskiego systemu prawa dopiero z dniem 3 sierpnia 2008 r. (art. 305(1)–305(4) k.c.).

Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu postanowienia z dnia 17 lipca 2014 r.¹⁰ uznał, że nie ulega wątpliwości, że poczynszy od uchwały Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2003 r.¹¹, przez liczne kolejne orzeczenia, w tym m.in. uchwałę SN z dnia 7 października 2008 r.¹², orzecznictwo SN nie tylko wykreowało służebność gruntową odpowiadającą treści służebności przesyłu (wprowadzonej do k.c. 3 sierpnia 2008 r.), ale dopuściło także możliwość zasiedzenia przez przedsiębiorstwo przesyłowe powyższej służebności gruntowej przed wejściem w życie art. 305(1)–305(4) k.c. Przez kolejne, liczne orzeczenia Sąd Najwyższy utrwalił w omawianym zakresie jednolitą praktykę stosowania prawa, która nadała kwestionowanym przepisom jednoznaczne treści tak, jakby uczynił to sam ustawodawca. W tamtym czasie sądy powszechne przyjmowały więc dopuszczalność zasiedzenia przez przedsiębiorstwo przesyłowe lub Skarb Państwa powyższej służebności gruntowej przed wejściem w życie art. 305(1)–305(4) k.c.

Cały artykuł możesz przeczytać [tutaj](#)

¹ T.j. Dz.U. z 1974 r. Nr 10, poz. 64 ze zm.

² T.j. Dz.U. z 1991 r. Nr 30, poz. 127 ze zm.

³ T.j. Dz.U. z 2015 r., poz. 782 ze zm.

⁴ III CZP 79/02, OSNC 2003/11/142.

⁵ I CSK 11/05.

⁶ II CSK 112/06.

⁷ II CSK 389/08, Lex nr 48715.

⁸ III CSK 319/09, Lex nr 661874.

⁹ III CZP 87/13, OSNC 2014/7–8/68.

¹⁰ P 28/13, OTKA 2014/7/84.

¹¹ III CZP 79/02.

¹² III CZP 89/08, Lex nr 458125.

dr Grzegorz Kamiński

AKADEMIA NAUK STOSOWANYCH ANGELUSA SILESIIUSA
W WAŁBRZYCHU, RADCA PRAWNY

Wyznaczenie innego składu sądu z urzędu przez Sąd Najwyższy

Przepis art. 44(1) ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego¹ określa, że: (§ 1) Sąd Najwyższy może przekazać sprawę do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu z sądem występującym, jeżeli wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości, w szczególności względ na społeczne postrzeganie sądu jako organu bezstronnego. (§ 2) O przekazanie sprawy może wystąpić sąd właściwy. Pojawia się więc pytanie, o dopuszczalność działania Sądu Najwyższego z urzędu.

Wuzasadnieniu projektu ustawy ZmKPC2019 wskazano, że „W praktyce działania sądów zdarzają się sprawy, których szczególne okoliczności uzasadniają przełamanie ogólnych zasad ustalenia właściwego sądu. Okoliczności te mogą być tak różne, że trudno je zbiorczo określić inaczej, jak względ na dobro wymiaru sprawiedliwości. W najczęściej spotykanych sytuacjach ich wspólnym mianownikiem jest zagrożenie dla postrzegania konkretnego sądu przez lokalną społeczność jako bezstronnego organu wymiaru sprawiedliwości. W tym zakresie mieszczą się sytuacje, gdy uczestnikiem sprawy przed sądem jest osoba należąca do lokalnych elit władzy lub biznesu; osoby takie mają zazwyczaj tak szerokie więzy oficjalne i towarzyskie, że lokalna społeczność przyjmuje za oczywiste istnienie tego rodzaju więzi również z sędziami i pracownikami sądów – niezależnie od sytuacji rzeczywistej. Inną tego rodzaju sytuacją jest sprawa, w której stroną jest pracownik lub sędzia miejscowego sądu. W tego rodzaju sprawach osoba taka jest w opinii społecznej podejrzewana o wykorzystywanie swoich rzeczywistych czy mniemanych kontaktów osobistych do „zafatwiania” sprawy. Takie sytuacje obniżają prestiż wymiaru sprawiedliwości. Oczywistym rozwiązaniem tego rodzaju problemów jest wyznaczenie do rozpoznania danej sprawy innego sądu. Dotychczasowe przepisy na to nie pozwalają; konieczna jest okrężna droga polegająca na złożeniu przez wszystkich sędziów właściwego sądu oświadczeń o wyłączeniu, po czym dopiero sąd nad nim przełożony z powodu przeszkody polegającej na niemożności utworzenia składu orzekającego wyznacza inny sąd. W większych sądach zebranie oświadczeń o wyłączeniu

potrafi trwać miesiącami. Co więcej, jeżeli podsądny jest osobą znaną na szerszym obszarze (np. województwa) czy np. sędzią sądu okręgowego albo apelacyjnego, cała procedura z reguły wymaga kilkakrotnego powtórzenia – od nowa w każdym kolejno wyznaczanym sądzie. W takich przypadkach zwłokę niekiedy liczy się już w latach. A przecież wynik takich czynności, w postaci przekazania sprawy sądowi, w którym takich powiązań nie ma, jest oczywisty i z góry znany. W celu rozwiązania tego rodzaju problemów należy więc, na wzór procedury karnej (art. 37 Kodeksu postępowania karnego), wprowadzić możliwość zwrócenia się przez sąd właściwy do Sądu Najwyższego o przekazanie sprawy do rozpoznania innemu sądowi. Aby uniknąć zawężenia zakresu stosowania tej możliwości, w treści przepisu należy wyraźnie wskazać, że względ na dobro wymiaru sprawiedliwości obejmuje również względ na społeczne postrzeganie sądu jako organu bezstronnego. Przy okazji wprowadzenia tej instytucji należy uregulować tryb wykorzystania możliwości ustanowionych w już obowiązujących art. 44 i art. 45 poprzez określenie, że o wyznaczenie innego sądu ma obowiązek wystąpić sąd właściwy, a o oznaczenie sądu właściwego – sąd, do którego wpłynął pozew. Nie wyklucza to oczywiście dopuszczalności wnioskuwnia przez stronę o tego rodzaju wystąpienie”².

Wykładnia literalna przepisu, jak również wykładnia autentyczna, przemawiałyby za odrzuceniem takiej możliwości. Należy jednak dostrzec, że nawet literalna wykładnia przepisu nie pozwala na *a priori* odrzucenie tezy o niedopuszczalności działania SN z urzędu. Przepis bowiem określa, że „Sąd Najwyższy może przekazać sprawę do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu z sądem występującym” oraz że „O przekazanie sprawy może wystąpić sąd właściwy”. Tym samym można mieć wątpliwości co do założenia niedopuszczalności działania SN z urzędu.

Jednocześnie odwołanie się do innych metod wykładni, jak wykładnia celowościowa, czy funkcjonalna, powinno prowadzić do odmiennych wniosków. Celem nadrzędnym – wynikającym zarówno z brzmienia przepisu, jak i stojącym u podstaw dokonania zmiany ustawowej – było bowiem „dobro wymiaru sprawiedliwości”.

Cały artykuł możesz
przeczytać [tutaj](#)

¹ T.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 1550; dalej: k.p.c.

² Uzasadnienie projektu nowelizacji k.p.c. z 4 lipca 2019 r., VIII kadencja, druk sejm. nr 3137, s. 136–137.

Marcin Uliasz

DOKTOR HAB., PROF. URAD
SĘDZIA SĄDU OKRĘGOWEGO W LUBLINIE

Czy wpis w księdze wieczystej o zakazie zbywania i obciążania nieruchomości, dokonany na podstawie postanowienia prokuratora o zabezpieczeniu wydanym w postępowaniu przygotowawczym, jest przeszkodą do zbycia nieruchomości w postępowaniu egzekucyjnym?

Zakaz zbywania i obciążania nieruchomości jest środkiem zabezpieczającym stosowanym w postępowaniu karnym (na podstawie art. 292 § 2 k.p.c.), a jego celem jest zabezpieczenie grożącej podejrzanemu lub oskarżonemu kary przepadku. Celem tego wpisu jest wyłączenie rozporządzania nieruchomością pod rygorem nieważności tej czynności. Jest to zabezpieczenie o charakterze publicznoprawnym, które służy późniejszemu wykonaniu prawomocnego wyroku skazującego.

Jak wskazał Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 7 maja 2009 r. (IV CSK 567/08, OSNC 2010 nr 3, poz. 42), zakaz zbywania orzeczony na podstawie art. 292 § 2 k.p.c. nie wygasa skutek prawomocnego przysądzenia własności nieruchomości. Nie jest to prawo lub roszczenie osobiste i nie znajdują do niego zastosowania przepisy art. 1000 § 1 k.p.c. i art. 1003 § 1 k.p.c. Ze względu na

publicznoprawny charakter tego zabezpieczenia, zakaz ten pozostaje w mocy pomimo sprzedaży egzekucyjnej. Jego zmiana lub wygaśnięcie może nastąpić tylko na podstawie orzeczenia sądowego wydanego w postępowaniu karnym. W art. 294 k.p.k. przewidziano zaś okoliczności prowadzące do upadku tego zabezpieczenia. W konsekwencji osoba, która nabyła nieruchomość w postępowaniu egzekucyjnym, musi liczyć się z konsekwencjami wynikającymi z wykonania wyroku skazującego.

Powyższe konsekwencje obciążenia nieruchomości zakazem zbywania w postępowaniu karnym rodzą dla komornika dodatkowy obowiązek. W początkowym stadium licytacji komornik musi podać do wiadomości obecnych, że nieruchomość jest obciążona przedmiotowym zakazem i nie wygaśnie on pomimo prawomocnego przysądzenia własności (art. 973 pkt 6 k.p.c.). W razie licytacji elektronicznej informacja ta powinna być udostępniona w systemie teleinformatycznym na dzień przed rozpoczęciem przetargu (art. 986(6) k.p.c.). Obowiązek poinformowania potencjalnego nabywcy jest też aktualny w razie sprzedaży nieruchomości w ramach egzekucji uproszczonej (z wolnej ręki albo w trybie licytacji, do której znajdują zastosowanie przepisy o licytacji nieruchomości).

Ustanowienie zakazu zbywania nieruchomości w postępowaniu karnym nie jest zatem przeszkodą do zbycia nieruchomości w postępowaniu egzekucyjnym, ale zakaz ten pozostaje w mocy.

Więcej pytań i odpowiedzi
możesz zaobczyc [tutaj](#)

Ograniczenia egzekucji sądowej w ochronie zdrowia

Michał Białkowski

CURRENDA

Jest już dostępna
w Czytelni Currenda

czytelnia.currenda.pl

Ograniczenia egzekucji sądowej w ochronie zdrowia

Autor: Michał Białkowski

Liczba stron: 150

Monografia stanowi pierwsze kompleksowe opracowanie poświęcone zagadnieniom dotyczącym ograniczeń egzekucji sądowej w ochronie zdrowia. Warto zauważyć, że prezentowane zagadnienia przedstawiono w wymiarze nie tylko teoretycznym, ale też praktycznym. Tytuł monografii obejmuje bardzo szeroki zakres tematyczny, z tego też względu autor postawił sobie za cel wyselekcjonowanie wybranych zagadnień, które ze względu na swoją aktualność zasługują na poddanie ich analizie w kontekście rozważań dotyczących systemu ochrony zdrowia.

Monografia stanowi wartościową pozycję wydawniczą. Można ją polecić zarówno praktykom z zakresu prawa, jak również osobom wykonującym zawody medyczne oraz wszystkim, którzy w ramach swoich zawodowych kompetencji i obowiązków stosują przepisy dotyczące ograniczeń w egzekucji sądowej.

Z recenzji: prof. dr hab. Moniki Urbaniak

Literatura, która może się przydać sędziemu

Zapraszamy Państwa do Czytelni Currendy: czytelnia.currenda.pl

Charakter prawny
spisu wierzytelności
w postępowaniach
restrukturyzacyjnych

Gabriela Farej-Łuciów

CURRENDA

Charakter prawny spisu wierzytelności w postępowaniach restrukturyzacyjnych

Autorka:
Gabriela Farej-Łuciów
Liczba stron: 462

Zajęcie nieruchomości
w sądowym
postępowaniu
egzekucyjnym

Agnieszka Konieczna

CURRENDA

Zajęcie nieruchomości w sądowym postępowaniu egzekucyjnym

Autorka: Agnieszka Konieczna
Liczba stron: 314

Monografia podejmuje istotny temat zarówno w znaczeniu praktycznym, jak i teoretycznym, dotyczący charakteru prawnego spisu wierzytelności. Jest to jedyne opracowanie monograficzne dotyczące tej tematyki. Spis wierzytelności to jeden z ważniejszych dokumentów sporządzanych w postępowaniu restrukturyzacyjnym. Ze względu na dość niedawne uregulowania w ustawie z 2016 r. – Prawo restrukturyzacyjne oraz brak jakichkolwiek analiz zagadnienia przez przedstawicieli doktryny książkę należy uznać za niezwykle przydatną.

Monografia ta to wartościowe i kompleksowe opracowanie zawierające analizę aktualnych regulacji prawnych dotyczących zajęcia nieruchomości w związku z prowadzeniem przez komornika sądowego postępowania egzekucyjnego w celu wyegzekwowania należności pieniężnych. Zostały w niej omówione sposoby wszczęcia egzekucji z nieruchomości, a także czynności egzekucyjne podejmowane przez komornika. Przedstawiono również skutki zajęcia nieruchomości oraz problematykę przyłączenia się kolejnego wierzyciela do egzekucji z nieruchomości wraz ze skutkami powstałymi dla pozostałych wierzycieli, którzy skierowali egzekucję do nieruchomości dłużnika.

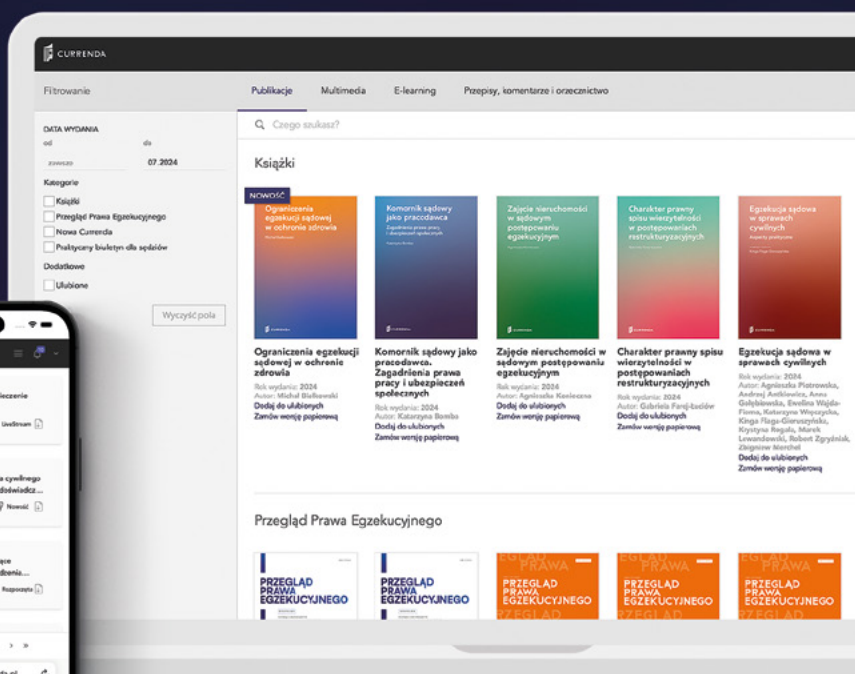

Czytelnia dla
Wymiaru Sprawiedliwości

Czytelnia Currendy

Tylko teraz każdy sąd może uzyskać
**14-dniowy bezpłatny dostęp do
Czytelni**, aż dla 10 użytkowników!

[Dowiedz się więcej](#)

Nie otrzymujesz jeszcze naszego biuletynu? Zapisz się do newslettera: [kliknij tutaj](#)

Aby uzyskać dodatkowe informacje, zadzwoń: **+48 784 095 316**
lub wyślij wiadomość na wydawnictwo@currenda.pl